

Lesobservatie Lut Bogaert

Datum: 24/10/22

Locatie: Heule

Les: 2.3 – 2.4 woordatelier

Uur: 16u30 – 17u30

De leerlingen druppelen binnen. Ze gaan allemaal zitten op hun vaste plaats, op een stoel achter een bankje. Ook Lut gaat achter een bankje zitten.

Lut heet de leerlingen welkom en vraagt hen om hun woordboek te nemen en iets om te schrijven. Er is één iemand die haar boek niet bij heeft. Ze moet meekijken met iemand anders. De rest heeft alles bij. Het verloopt zeer rustig.

Dan begint de eerste opdracht: Lut leest een tekst voor. Nadien zal ze tien vragen stellen aan de leerlingen en ze moeten hun antwoord opschrijven op een blad. De antwoorden zijn meerkeuze. Als extra vraag, vraagt Lut om haar straks te vertellen welke klank ze onder de loep zullen nemen, want die klank komt vaak voor in de tekst.

Wanneer Lut de tekst voorleest, is het zeer rustig en kalm. De leerlingen zijn aandachtig. Er heerst stilte.

Na het lezen van de tekst, stelt Lut vragen en geeft telkens twee antwoorden. De leerlingen moeten één van die antwoorden opschrijven op een blad. Hier ontstaat wat gebabbel en geroezemoes, zoals je zou verwachten in een klaslokaal. Dit wordt snel gesust door Lut met een “Ok, ok, ok.”

Nadat alle vragen zijn gesteld, mogen de kinderen antwoorden. Wanneer ze dat doen vraagt Lut om het antwoord in een volledige zin te zetten. Ook moeten ze letten op hun uitspraak wanneer ze het antwoord geven. Het moet in het algemeen Nederlands. De leerlingen steken hun vingers op, sommigen houden hun vingers ook heel de tijd in de lucht, om het antwoord te geven. Er wordt ondertussen ook wat gefluisterd bij een paar banken. Niet storend, maar wel opvallend.

Nadat alle vragen beantwoord zijn, wordt het stemapparaat opgewarmd met een paar oefeningen, ook allemaal al zittend aan de bank. Ook Lut doet mee! Het “wij” gevoel is, voor haar, belangrijk.

Na deze opwarming, wordt de klank geraden door één van de leerlingen: de ij/ei klank. Er worden wat vragen gesteld door Lut, zoals: “Wat is er zo bijzonder aan die klank?”. Tijdens dit gesprek is er, net zoals tijdens het overlopen van de vragen, wat gefluister en wat vrij spel dat ze zelf creëren. Van zodra het te groot wordt of te afleidend, wordt het gesust door Lut.

Nadat de klank is uitgelegd door Lut, is het aan hen. De leerlingen lezen allemaal, één voor één, voor uit het woordboek. Ze oefenen luidop de klank ij/ei, waar Lut bijstuurt als ze het niet correct uitspreken. Ze maken een paar rondjes (twee rondjes met woorden, twee rondjes met zinnen) om deze klank goed te oefenen.

De kinderen zoeken afleiding, ze zitten te prutsen aan hun pennenzak, aan hun vingers, naar buiten aan het kijken... Zo ook Ward. Hij kijkt naar buiten. Lut ziet dat hij niet aan het opletten is en vraagt wat er aan de hand is. “Het is aan het regenen.” Zegt hij, waardoor iedereen naar buiten kijkt.

Opeens zien ze een regenboog! Iedereen is enthousiast, ze beginnen recht te staan, door elkaar te praten... Lut erkent de regenboog en ze gaat, samen met de leerlingen, een kijkje nemen door het andere raam waar hij beter te zien is. Er ontstaat ook een spontaan gesprek tussen de leerlingen en Lut over de natuur en waar en wanneer ze al eens een regenboog hebben gezien. Er is een groot verschil te zien in de houding van de leerlingen: ze zijn aandachtiger, ze zijn fysiek aan het spelen/reageren op wat er gezegd wordt, er is minder afleiding... De klas leeft! Lut gaat nog even door met het woordboek en de klanken, want die moeten afgewerkt worden.

Daarna vertelt Lut dat ze een doosje heeft meegenomen. Een doosje met conflicten! De leerlingen beginnen te reageren, vragen te stellen, recht te staan want: ze moeten per twee gaan staan om iets

voor te bereiden. “Leuk! Dit wou ik!” hoor ik. “Hier had ik zin in!” is nog zo’n zin die spontaan gezegd wordt. Lut sust hen, want ze moet de opdracht nog uitleggen. Ze gaat rond met de kaartjes en geeft één kaartje aan de twee leerlingen die samen aan de bank zitten. De groepjes zijn dus al gemaakt. Daarna vertelt ze hun dat ze zelf de rollen moeten verdelen, goed moeten oefenen en een goede afloop moeten maken. De leerlingen hebben de opdracht goed gehoord, terwijl ze toch al bezig zijn met zich te verzetten en dingen af te spreken/lezen.

Er gaat al snel een groepje de gang op. Dat mocht, als ze maar stil zijn! Ook worden er al vele vragen gesteld of ze dingen mogen veranderen, of ze banken en stoelen mogen gebruiken, boeken, afstandsbediening van de beamer... De leerlingen zijn op zoek naar alle mogelijkheden die ze maar zien. Lut geeft ze hier de vrijheid dat ze zelf mogen kiezen.

De leerlingen worden losgelaten. Ze mogen zelfstandig oefenen, en dat doen ze ook zeer ijverig! Ze overleggen, delen ideeën, proberen dingen uit... Dit terwijl Lut vlindert tussen de groepjes en ze zo goed mogelijk probeert te helpen. De groepjes zijn zeer enthousiast om hun idee te vertellen aan Lut. Er ontstaan geen conflicten tussen de groepen, ze werken constructief samen om de scène tot een goed einde te brengen. Ook zijn de leerlingen niet afgeleid door de andere groepjes. Ze hebben de focus gevonden om door te werken.

Wanneer de tien minuten om zijn om de scènes voor te bereiden, roept Lut iedereen terug in het lokaal. Ze gaan terug op hun vaste plaats zitten en zijn zeer enthousiast om te spelen. Ze willen bijna allemaal als eerste, of als tweede. “Iedereen komt aan de beurt!” zegt Lut. Ze worden rustiger en de scènes worden gespeeld. Dit steeds voorafgaand door samen “1,2,3 actie!” te zeggen en te klappen. De leerlingen kijken aandachtig naar de scènes en applaudisseren wanneer het gedaan is. Opvallend is wel dat de meeste stukjes worden gespeeld op het kleine verhoogje, vooraan in de klas. Een klein podium dat goed gebruikt wordt. Er is één scène die niet vooraan gespeeld wordt, omdat ze de banken nodig hebben.

De feedback op de scènes komt altijd alleen van Lut. Deze gaat niet zozeer over spel, maar wel over uitspraak.

Aan het einde van de les, wanneer Lut vertelt dat ze naar huis mogen gaan, is er wel rumoer. Ze zijn door elkaar aan het praten, alles snel aan het inpakken, er wordt nog wat gelachen en gespeeld. Alles loopt hier wat door elkaar. Een ontlading van energie!

Les: 2.1 – 2.2 woordatelier

Uur: 17u30 – 18u30

Ik hoor Lut de kinderen naar binnen roepen vanop de speelplaats die grenst met het lokaal. Ze roept: “Woord! Kom dan!” waarop de kinderen binnenkomen in het lokaal. De leerlingen komen binnen, doen hun jassen uit en hun tassen zetten ze bij hun bank. Ze zijn aan het lachen, babbelen, dollen.. Lut sust hen snel door ze te vertellen wat ze vandaag gaan doen, namelijk starten met een kringspel. De leerlingen staan direct recht en vormen tussen de banken een kring. Dat gaat vrij vlot, sommigen zijn sneller dan anderen ermee, al is er wel snel rust en stilte in het lokaal.

De eerste opdracht is een klap doorgeven. Ze mogen een klap doorgeven aan iemand in de kring. Die persoon antwoordt met een “Ja” of een “Nee”. Het aantal klappen dat ze doorgeven, is ook het aantal keer dat ze “Ja” of “Nee” mogen zeggen. De opdracht gaat vooral over intonatie, vertelt Lut.

De opdracht begint zacht. De leerlingen zijn aan het uitproberen wat kan en wat niet kan. Ze zeggen enkel “ja” op een zachte manier. Wanneer het terug aan Lut is, en ze meer intonatie gebruikt, zegt één van de leerlingen dat ze dat nog niet wist! Ze hebben dus iets nieuws gezien voor het spel!

Tussen de klappen door zijn er een paar leerlingen die aan het spelen zijn. Ze zijn iets anders aan het spelen tijdens de opdracht. Dit verdwijnt wanneer het aan hen is, én wanneer ze ontdekken hoe groot ze mogen spelen. Er wordt niet alleen meer intonatie gegeven, maar ook heel het lichaam begint te spelen!

Lut vraagt aan hen om nu meer af te wisselen in de antwoorden: Na elke “Ja” moet er een “Nee” komen.

De leerlingen worden zeer enthousiast hierdoor. Ik hoor ze adem nemen! Ze zijn al aan het spelen, tijdens de uitleg van Lut. Tijdens het spel zorgt het, een beetje, voor verwarring, maar de opdracht verloopt zeer rustig. Een paar spelers zijn met andere dingen bezig tijdens de opdracht (er is iemand constant bezig met zijn fluohesje bijvoorbeeld), maar niets storends voor zowel de docent als de leerlingen.

Hasse, een van de leerlingen, voelt zich niet goed. Lut belt naar haar moeder om haar op te halen. Ze krijgt haar niet te pakken en laat een voicemailbericht achter.

Tijdens het gesprek van Hasse en Lut, zie ik dat de leerlingen vragen stellen, komen kijken naar Hasse en proberen haar gerust te stellen. Lut sust de leerlingen snel door ze te vragen om stil te zijn. Dat doen ze ook direct. Zeker wanneer Lut het bericht aan het inspreken is op de voicemail. Nadien is er terug wat overprikkelingschaos, want Felix is aan het spelen hoe je moet bellen. Hij wordt vriendelijk gevraagd om te stoppen en om goed op te letten. Want ze gaan hun spraakorgaan opwarmen!

De opdracht lijkt goed op de opwarmingsopdracht van de vorige groep, zoals kauwgom kauwen. Er komt een vraag: “Waarom doen we dat eigenlijk?” Lut vertelt dat, net zoals je gaat sporten, je spieren altijd goed moet opwarmen. En voor toneel te spelen, en mooi te spreken, is de mond onze belangrijkste spier.

De opwarming wordt onderbroken. Arthur wordt streng berispt door Lut: “Ben je niet beschaamd?!” Arthur deed de opwarming niet mee. Hij zat Harry Potter te lezen. Hij moet onmiddellijk zijn boek wegleggen.

Lut vraagt daarna aan de leerlingen of er iemand vorige les per ongeluk op een bril is gaan staan. Er ontstaat een spontaan gesprek, waarbij er wat door elkaar gepraat wordt. Echter, wanneer Lut inpikt op één van de antwoorden die gegeven wordt in de groep, wordt het zeer stil. Ook wanneer Natascha van het secretariaat langskomt, is er zeer stil.

Voor de volgende opdracht staat iedereen recht. Ze moeten de woorden die Lut zegt opnieuw zeggen, alsof ze een tennisbal tegen de muur slaan. Ze mogen daarbij ook de beweging maken.

Tijdens het uitleggen van de opdracht zijn er een paar leerlingen die reageren en spelen met de uitleg. Ze antwoorden bijvoorbeeld: "Ja" op een hele hoge toon of beginnen te tennissen tegen elkaar. Lut sust hen snel en ze begint aan de opdracht.

De opdracht verloopt goed! Iedereen is enthousiast en speelt prachtig tennis. Sommige iets luider dan anderen, sommigen ook iets meer als een vechtsport dan tennis. De leerlingen worden ook aangemoedigd door Lut om groter en luider te spreken. Dat vinden de leerlingen alleen maar leuk, en ze gaan er volledig voor! Ze gooien al hun energie in deze opdracht.

Wanneer Lut deze opdracht beëindigd, geeft ze wel feedback dat ze niet echt mogen roepen. Dat is niet goed voor de stem.

De leerlingen gaan zitten en nemen hun woordboek. Er wordt wat gebabbeld en gespeeld tijdens het nemen van het boek. Ook wordt Lut aangesproken dat ze pagina achttien al gedaan hebben, wat Lut direct neerlegt.

In het boek gaan ze verder met de A klank, die ze zonet hebben gezien bij het spel. Tijdens het uitleggen van deze leesopdracht, zijn er nog een aantal kinderen die zeggen dat ze die opdracht gedaan hebben. Met een snel grapje probeert Lut het gesprek te sussen en te focussen op het boek, wat niet goed lukt. Er blijft geroezemoes en gebabbel in de groep. Er heerst geen focus.

Daarbij komt ook het weer. Het wordt zeer donker in het lokaal, wat Lut ook even snel benoemd. Hierdoor gaan de leerlingen naar buiten kijken en daarover babbelen. Lut begint de opdracht verder uit te leggen en sust de grootste lawaaimakers. De leerlingen worden stil en verleggen hun focus op Lut en het woordboek.

De leerlingen moeten één voor één een zin lezen in het woordboek, lettend op hun uitspraak. Lut geeft af en toe tips, zoals je hand onder je mond houden om de A klank ruimte te geven. De feedback wordt direct, voor velen, een spel om te spelen tijdens de opdracht.

Tijdens deze opdracht stelt Lut vragen aan de kinderen, die te maken hebben met de zinnen die net gelezen zijn. Ze geeft hun de kans om vrij te spreken, mits ze goed op hun uitspraak letten. Alle leerlingen willen hieraan meedoen! Ook kruipt er hier een spelelement binnen: een aantal jongens doen alsof ze interviewers zijn met micro's en camera's. De leerlingen zijn aandachtig en volgen goed mee, tot dat de donder opkomt. Het weer slaat om en iedereen kijkt naar het grote raam in de klas. Het begint te donderen en te bliksemen en te regenen. Lut gaat er nog niet op in en zet haar spreekopdracht verder.

Een interessant moment is, wanneer een van de jongens die speelde dat hij interviewer was, aan de beurt is om te spreken. Zijn vrienden komen direct van hun stoel af en gaan bij hem staan met hun pennen als micro's. Lut vraagt hen, op een strenge toon, om terug te gaan zitten.

Er wordt nog even gepraat over de donder, die blijft aanhouden, om daarna terug naar het woordboek te gaan voor de volgende opdracht.

Deze keer mogen de leerlingen zelf een zinnetje kiezen uit het woordboek om te lezen. Er ontstaat enthousiasme, spanning en ook wat gebabbel. Dat blijft minimaal want Lut zet het tempo in als tool. Even wat meer snelheid maken, zodat de anderen mee moeten zijn.

Ook in deze opdracht stellen zowel Lut als de leerlingen vragen. Er ontstaan kleine spontane gesprekken, waarbij Lut steeds vraagt om goed te letten op hun uitspraak.

In deze gesprekken nemen de leerlingen vaak de kans om net iets meer door elkaar te babbelen, wat meer te spelen met elkaar of spel op te zoeken en de structuur van Lut los te laten. Hier worden de regels wel nog altijd gevolgd, zoals naar elkaar luisteren. Lut houdt de overheersende structuur wel in de hand. Zo sust Lut George tijdens het lezen. Arthur sust hem nog eens, zelfs iets harder. Het is een duidelijk voorbeeld van de overheersende structuur die gevolgd wordt, waarin spelelementen gezocht én gevonden worden.

Wanneer Lut de opdracht afrondt, beginnen de leerlingen echt door elkaar te spreken en te spelen. Lut schudt met een doosje met kaartjes, waardoor iedereen stil wordt. Lut legt uit dat ze een spreekoefening zullen doen. Op het kaartje staat een beroep. De leerlingen moeten vertellen wat die persoon draagt en doet, zonder het beroep te zeggen.

Tijdens het uitdelen is er veel gebabbel. Ze zijn enthousiast en willen spelen! Bij het voorbereiden van de opdracht worden er vele vragen gesteld aan Lut. Ze tasten af wat mag en wat niet mag. Lut vlindert tussen de leerlingen door om deze vragen te beantwoorden.

Na een korte voorbereiding (iets van een twee minuten) vertellen ze één voor één wie hun persoon/beroep is.

Tijdens deze opdracht willen al veel leerlingen het raden. Ze steken hun vinger op, zeggen dingen zoals "Ik weet het", lachen en draaien rond op hun stoel en bank.

Lut reageert hier niet op. Houdt stevig vast aan haar structuur: iedere spreker begint met het startsignaal ("1,2,3, ACTIE!"), zet zich achteraan in de klas en helpt de spreker om de opdracht tot een goed einde te brengen. Hierbij durft ze wel een keer "shht" te zeggen, maar verder niet.

In deze spreekopdracht zit er veel meer vrijheid: de leerlingen kiezen zelf wat ze zeggen, al moet het wel in het algemeen Nederlands. Ook aan de kant is er meer vrijheid, al wordt het steeds rustiger en rustiger hoe langer de opdracht duurt. Enkel bij het wisselen van spreker, is er wat commotie omdat Lut de volgende spreker moet kiezen. Ze verzekert hun dat iedereen aan de beurt komt.

Wanneer de les beëindigd is, zijn er terug vele prikkels. Er wordt gebabbeld, gespeeld, vragen gesteld... Dit allemaal terwijl ze hun tassen en jassen aan het pakken zijn.

Lut neemt afscheid van hen, de leerlingen verlaten het lokaal en ik begin aan mijn interview.